

MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISHDA AXBOROT-KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARINING O'RNI

Jo'rayeva Nargiza Oltinboyevna

Buxoro davlat universiteti tayanch doktoranti

<https://orcid.org/0000-0002-3139-2217>

ANNOTATSIYA

Annatasiya: Bugungi kunda mobil ta'limning texnik asosi simsiz ixcham qurilmalar (mobil telefonlar, PDA, noutbuklar); bunday o'quv qurollaridan foydalanish ularning texnik imkoniyatlari bilan chegaralanadi. Bu imkoniyatlardan ta'lim jarayonida samarali foydalanish esa juda katta natijalarga erishishga yordam beradigan omil bo'lib hisoblanadi. Ayniqsa bugungi modul ta'lim jarayonida mobil ilovalaridan foydalanish talabalarga topshiriqlarni bajarish bo'yicha yo'riqnoma vazifasini bajarib beradi

Bugungi davr zamonaviy o'qituvchidan shuni ta'qazo etadiki, internet texnologiyalari yordamida o'quvchilarni mustaqil ravishda bilim olishga o'rgatish.

KALIT SO'ZLAR: mobil ta'lim, mobil ilova, mobil telefon, noutbuk, ta'lim, topshiriq, mustaqil ta'lim

KIRISH

Bugungi davr zamonaviy o'qituvchidan shuni ta'qazo etadiki, internet texnologiyalari yordamida o'quvchilarni mustaqil ravishda bilim olishga o'rgatish. O'qituvchi esa o'quvchilar faoliyatini yo'naltiruvchi va tuzatuvchi tarbiyachi vazifasini bajaradi.

Raqamli texnologiyalar o'quvchilarning loyihaviy, o'quv va tadqiqot faoliyatini tashkil etishda eng samarali vositalardan biri bo'lib hisoblanadi. Ular raqamli ta'lim resurslarining variativ elektron o'quv modullaridan foydalaniish, shuningdek loyiha

faoliyati natijalarini samarali tarzda taqdim etish imkoniyatlarini yaratadi. Loyihani amalga oshirish vositasi sifatida raqamli talim texnologiyalaridan foydalanganda, o‘quvchining ijodiy o‘zini-o‘zi anglash imkoniyatlari kengayadi, uning qobiliyatlari rivojlanadi, chunki u loyiha mavzusini ochib berish uchun zarur bo‘lgan ma’lumotlar va amaliy ishlarni bajarishi uchun tegshli axborotlar bilan ta’minlanadi.

Mobil telefonlarning yordami bilan biz nafaqat bir - birimiz bilan muloqot qilamiz, balki uning yordamida bugungi kunda biz do‘konlardan buyurtmalar beramiz, chiptalarni sotib olamiz, turar joyini oldindan band qilamiz, taksi chaqiramiz, telefonlarni Navigator, foto va videokamera, o‘qish xonalari, onlayn banklar sifatida ishlatamiz. Bu esa biz uning faqat o‘yin-kulgi va vaqtni o‘tkazishning bir usuli sifatida foydalanayotgan jihatlardan biri bo‘lib hisoblanadi. Statistika ko‘ra, butun dunyo aholisning 67%i har kuni smartfonlardan foydalanadi va bu deyarli 5,19 milliard kishi (jami 7,75 milliard aholi bilan) demakdir. bu ehtiyojning ortishi esa oddiy mobil qurilmalardan ko‘p funksiyali smartfonlarga o‘tish tendentsiyasi ham rivojlanishi talabning oshishini ko‘rsatadi. Yaqin kelajakda inson o‘z smartfoni bilan bevosita bog‘liq bo‘lishi kerak, ya’ni bizning gadjetlarimizdan barcha funksiyalar va barcha ma’lumotlar to‘g‘ridan-to‘g‘ri miyamizga kiradi.

Muxtasar qilib aytganda, mobil ilovalarni ishlab chiqishning dolzarbligi har yili emas, balki har oyda o‘sib bormoqda. Har kuni onlayn saytlarga yuzlab yangi mobil ilovalar kirib kelayotgani bizga sir emas.

Ta’limda gadjetlar va dasturlar masofaviy o‘qitish, uy vazifalarini tayyorlash va bajarish, taqdimotlar qilish, dasturlash va ijodiy vazifalarni bajarish uchun ishlatiladi. Virtual va kengaytirilgan haqiqat materialni yaxshiroq idrok etishga va o‘rganishni yanada interaktiv qilishga yordam beradi. Ta’limda o‘qituvchiga xos bo‘lgan interaktivlik va intellektual komponentni kuchaytiradigan o‘quv dasturi yaratish imkonini beradi.

Ma’lumki, ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanish ilm-fan rivojlanishini jadallashtiradi va o‘qitishda yangi imkoniyatlarni vujudga kelishiga olib keladi.

O‘qitish jarayonida raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha olib borgan tadqiqotlarida Yu.V. Logvinenko quyidagilarni ta’kidlaydi [3]:

Ta’lim jarayonida axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanishni uchta didaktik darajaga ajratish mumkin:

- an’anaviy pedagogik muammolarni hal qilish darajasi;
- jamiyatni axborotlashtirish hisobiga yangi muammolarni hal qilish darajasi;
- o‘qituvchilar ta’limining yangi namunasini yaratish darajasi.

Ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik darajalari, ta’limiy maqsadlar va vazifalar nuqtai nazaridan samarali natijalar berishi xorijiy olimlar tomonidan qayd etilgan [4]. Ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik darajalari quyidagilar bilan belgilanadi:

- ta’limda raqamli texnologiyalardan faqat aloqa vositasi sifatidagi foydalanish;
- haqiqiy, ijodiy va hamkorlikda o‘rganishni qo‘llab-quvvatlash;
- interfaollik darajasi, baholash yondashuvlarining keng doirasini ta’minlash;
- smart-ta’limni samarali tashkil etish darajasi.

Ta’limda raqamli texnologiyalardan foydalanishning didaktik darajalarini tadqiq etish texnologik rivojlanish bilan bog‘liq holda kengayib boradi, ta’limiy maqsadlar va vazifalar fan va jamiyat rivojlanishining talab va ehtiyojidan kelib chiqib shakllanadi. Hozirgi kunda jamiyat rivojlanishi sohalarda sun’iy intellekt texnologiyalarini qo‘llovchi dasturiy ta’minot ishlab chiquvchilariga raqamli ma’lumotlardan foydalanish uchun sharoit yaratish, shuningdek, davlat organlari va tashkilotlarining tegishli ma’lumotlarini tezkor raqamlashtirishni ta’minlash bilan uzviy bog‘liq.

Bugungi kunda jahonda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalangan holda yuqori sifatli bilim berish va sohalarda raqobatbardosh kadrlar etkazib berish maqsadida raqamli texnologiyalardan samarali va o‘rinli foydalanish muammosi jadal sur’atlar bilan rivojlanib bormoqda. Bu borada ayniqsa AQSh, Buyuk Britaniya, Rossiya Federatsiyasi, Frantsiya, Koreya, Xitoy, Yaponiya, Turkiya, Hindiston, Germaniya, Italiya kabi ta’lim tizimi rivojlangan davlatlarda raqamli texnologiyalar

asosida talabalar o‘quv-biluv faoliyatini takomillashtirish muammolari fan va ta’lim tizimini raqamlashtirish bilan birga parallel tarzda rivojlanib bormoqda. Chunki, hozirgi kunda barcha sohalarda bo‘lgani kabi ta’lim tizimida ham o‘quv jarayonini samarali tashkil etish uchun yangi imkoniyatlar qidirilmoqda va jahon andozalariga mos keladigan ta’lim texnologiyalaridan biri sifatida raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali keng jamoatchilik auditoriyasini qamrab olish soha olimlari oldidagi asosiy maqsad va vazifalardan biri hisoblanadi.

O‘zbekistonda ham ta’lim muassasalari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni olib kirishga qaratilgan harakatlar jadallik bilan amalga oshirilib kelinmoqda. Respublikaning bir qator yetakchi oliy ta’lim muassasalari hoshida innovatsion markazlar tashkil etildi. Mazkur markazlar tomonidan tashkil etilgan ilmiy seminar, qisqa va uzoq, muddatli kurslarda oliy ta’lim muassasalari, akademik litsey, kasb-hunar kollejlari hamda umumiy o‘rta maktablarning pedagogik xodimlari ishtirok etib, raqamli texnologiya va undan ta’lim jarayonida foydalanish borasidagi nazariy va amaliy bilimlarni o‘zlashtirdilar.

Rivojlangan mamlakatlar ta’lim tizimi natijalari tahlili shuni ko‘rsatadiki, ta’lim sifatini oshirishda barcha fanlar bo‘yicha mobil ilovalardan samarali foydalanish asosida o‘quv mashg‘ulotlari tashkil etish va shu asosda o‘qitish jarayonini olib borish kasbiy yetuk va ma’naviy barkamol yoshlarni tarbiyalashda muhim o‘rin tutadi.

Olib borilgan tadqiqot oliy o‘quv yurtlari faoliyatida umumkasbiy fanlarni o‘qitishda mustaqil ta’limni tashkil etish jarayonida turli tomonlarini tavsiflovchi ko‘rsatkichlar majmuasi bilan belgilanadigan ta’lim sifatini oshirish muammolarini hal qilish zarurati bilan bog‘liq. O‘quv jarayonini qo‘llab-quvvatlash tizimiga mobil texnologiyalarni integratsiyalash bo‘yicha bir qator shart-sharoitlar belgilandi; mobil o‘quv jarayonini amalga oshirishni tashkiliy-pedagogik ta’minlash uslubiy jihatdan asoslanadi va tavsiflanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Губин А. Ю., Ефремов Д. А., Леонтьев К. Ю. Разработка мобильного приложения для осуществления мониторинга качества образовательного процесса / НОВАЯ НАУКА: ОТ ИДЕИ К РЕЗУЛЬТАТУ: Международное научное периодическое издание по итогам Международной научно-практической конференции (29 октября 2015 г, г. Стерлитамак). /в 2 ч. Ч.1 – Стерлитамак: РИЦ АМИ, 2015. – 261 с.
2. Колисниченко Д. Н. Самоучитель программирования для Android. – БХВ-Петербург, 2012.
3. Ю.В. Логвиненко. Дидактические преимущества применения новых информационных технологий в образовательном процессе. Вектор науки ТГУ. № 1(4), 2011. -106-стр
4. Олимов Қ.Т., Авлиякулов Н.Х., Рустамов Р. Касбий фанларни ўқитишнинг модули тизими // Касб-ҳунар таълими. –Т., 2003. – № 2. – Б. 18.
5. Зиёмухамедов Б. “Таълим технологиялари” ўқув предмети битта мавзуси назарий ва амалий машғулларнинг ўзбек модели асосида тузилган лойиҳалари//Методик қўлланма. – Т.: 2012. – 60 б.